

Yaakov's Vow

Riddles, Revolution and Resolution

I. The Puzzling Promise

בראשית פרק כח

(כ) וידר יעקב נדר לאמר אם יהיה אלקים עמדי ושמרני בדרך הזה אשר אנכי הולך ונתן לי לחם לאכל ובגד ללבש:

(כא) ושבתי בשלום אל בית אבי והיה יקוק לי לאלקים:

(כב) והאבן הזאת אשר שמתני מצבה יהיה בית אלקים וכל אשר תתן לי עשר אנשורנו לך:

20 And Yaakov vowed a vow, saying: 'If God will be with me, and will keep me in this way that I go, and will give me bread to eat, and clothing to wear, **21** so that I come back to my father's house in peace, then Hashem will be my God, **22** and this stone, which I have set up for a pillar, shall be God's house; and of all that You shall give me I will surely give the tenth unto You.'

- How can Yaakov make his worship conditional? Is "HaShem only his God if God fulfills these conditions?"

בראשית פרק כח

(יד) והיה זרעך כעפר הארץ ופרצת ימה וקדמה וצפנה ונגבה ונברכו בך כל משפחת האדמה ובזרעך: (טו) והנה אנכי עמך ושמרתך בכל אשר תלך והשבתיך אל האדמה הזאת כי לא אעזבך עד אשר אם עשיתי את אשר דברתי לך:

14 And your offspring shall be as the dust of the earth, and you will spread abroad to the west, and to the east, and to the north, and to the south. And in you and in your offspring shall all the families of the earth be blessed. **15** And, behold, I am with you, and will keep you wherever you go, and I will bring you back into this land; for I will not leave you, until I have done that which I have spoken to you of.'

- Compounding our problems with the Neder, Yaakov seems to be questioning the very promises transmitted by God in the dream.

II. Approaches

בראשית רבה (וילנא) פרשת ויצא פרשה ע סימן ד

רבי אבהו ור' יונתן חד אמר מסורסת היא הפרשה ואחרינא אמר על הסדר נאמרה, מ"ד מסורסת היא הפרשה שכבר הבטיחו הקדוש ברוך הוא שנאמר והנה אנכי עמך, והוא אומר אם יהיה אלקים עמדי

אתמהא

Midrash Rabba: One position in the Midrash even suggests that the dream and vow are to be reversed in the text

רש"י בראשית פרק כח

(כ) אם יהיה אלקים עמדי - אם ישמור לי הבטחות הללו שהבטיחני להיות עמדי, כמו שאמר לי (פסוק טו) והנה אנכי עמך:
 ושמרני - כמו שאמר לי (פסוק טו) ושמרתיך בכל אשר תלך:
 ונתן לי לחם לאכול - כמו שאמר (פסוק טו) כי לא אעזבך, והמבקש לחם הוא קרוי נעזב, שנאמר (תהלים לז כה) ולא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם:
 (כא) ושבתי - כמו שאמר לי (פסוק טו) והשיבותיך אל האדמה:
 בשלום - שלם מן החטא, שלא אלמד מדרכי לבן:
 והיה ה' לי לאלקים - שיחול שמו עלי מתחלה ועד סוף, שלא ימצא פסול בזרעי, כמו שנאמר (פסוק טו) אשר דברתי לך, והבטחה זו הבטיח לאברהם, שנאמר (שם יז ז) להיות לך לאלקים ולזרעך אחריו:
 (כב) והאבן הזאת - כך תפרש וי"ו זו של והאבן, אם תעשה לי את אלה, אף אני אעשה זאת:
 והאבן הזאת אשר שמתי מצבה וגו' - כתרגומו אהי פלח עלה קדם ה' וכן עשה בשובו מפרן ארם, כשאמר לו (לקמן לה א) קום עלה בית אל, מה נאמר שם (שם יד) ויצב יעקב מצבה וגו' ויסך עליה נסך:
Rashi: Yaakov's statements are not conditions but factual prerequisites for his success

רשב"ם בראשית פרק כח

והיה ה' לי לאלקים - שיסייעני בכל מעשי:

Rashbam: A variation on his grandfather's (Rashi) approach

ספורנו בראשית פרק כח

(כ) אם יהיה אלקים עמדי. להסיר מעלי כל מעיק ומונע המעביר את האדם על דעתו ועל דעת קונו כאז"ל ג' מעבירין את האדם על דעתו ועל דעת קונו גוים ורוח רעה ודקדוקי עניות (ערובין מא ב):
 ושמרני. מן אנשים רעים המתקוממים ומכריחים:
 ונתן לי לחם לאכול. שלא יכריחני העניות לעבור על דעתי ועל דעת קוני:
 (כא) ושבתי בשלום. מן החללים המעבירים גם כן את האדם והוא רוח רעה שהזכירו ז"ל:
 והיה ה' לי לאלקים. אז יהיה ה' לדיין אם לא אעבדהו בכל כחי והוא"ו כמו זאת משמשת במקום הנה.
 כלומר הנני מקבל עלי מעתה שהקל יתברך המרחם יהיה לי לאלקים ויתנהג עמי במדת הדין:

Sforno: Redefines "HaShem will be my God" as "HaShem will be my Judge."

III. A Revolution: The Ramban

רמב"ן בראשית פרק כח

(כא) והיה ה' לי לאלקים - איננו תנאי כדברי רש"י, אבל הוא נדר, וענינו אם אשוב אל בית אבי אעבוד השם המיוחד בארץ הנבחרת במקום האבן הזאת שתהיה לי לבית אלקים ושם אוציא את המעשר. ויש בענין סוד ממה שאמרו (כתובות קי ב) כל הדר בחוצה לארץ דומה כמי שאין לו אלוה:

Ramban: "HaShem will be my God" is not part of a conditional agreement, but part of Yaakov's commitment. "If I return to the home of my father, I will worship the One God in the singular land." Talmud states: "All who live outside the land of Israel are as if they have no God."

- Ramban's interpretation consistent with his revolutionary approach to mitzvot and their relationship to Eretz Yisrael

רמבן ויקרא כח:כא

והנה השם הנכבד הוא אלקי הקלקים ואדוני האדונים לכל העולם אבל ארץ ישראל אמצעות הישוב היא נחלת ה' מיוחדת לשמו לא נתן עליה מן המלאכים קצין שוטר ומושל בהנחילו אותה לעמו המיוחד... והנה בחוצה לארץ אע"פ שהכל לשם הנכבד אין הטהרה בה שלימה... כי עיקר כל המצות ליושבים בארץ ה'...
Ramban: God's relationship with the land of Israel singular... All mitzvot are only complete when performed in the land of Israel

- Ramban cites as a proof text a familiar passage and a striking midrashic interpretation

דברים פרק יא

(יז) וחרה אף יקוק בכם ועצר את השמים ולא יהיה מטר והאדמה לא תתן את יבולה ואבדתם מהרה מעל הארץ הטבה אשר יקוק נתן לכם:

(יח) ושמתם את דברי אלה על לבבכם ועל נפשכם וקשרתם אתם לאות על ידכם והיו לטוטפת בין

עיניכם:

(יט) ולמדתם אתם את בניכם לדבר במ בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכרך ובקומך:

(כ) וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך:

17 And the anger of Hashem will blaze against you, and He will shut up the heaven, so that there will be no rain, and the ground will not yield her fruit; and you will be swiftly banished from the goodly land that Hashem gives you. **18** And you shall place these words of mine upon your heart and upon your soul; and you shall bind them for a sign upon your hand, and let them be an ornament between your eyes. **19** And you shall teach them your children to discuss them, when you sit in your house, and when you walk along the way, and when you retire, and when you will arise. **20** And you shall write them upon the door-posts of your house, and upon your gates.

ספרי דברים פרשת עקב פסקא מג

דבר אחר ואבדתם מהרה, ושמתם את דברי אלה וגו', אף על פי שאני מגלה אתכם מן הארץ לחוצה לארץ היו מצויינים במצות שכשתחזרו לא יהו עליכם חדשים

Sifrei: "and you will be swiftly banished from the goodly land that Hashem gives you. - And you shall place these words of mine upon your heart and upon your soul; and you shall bind them for a sign upon your hand..."

Even though I banish you from the land continue to excel in the mitzvot so that when you return they will not be as new to you.

- Taking the Ramban on step further...ושבתי בשלום ... is Yaakov's promise ... "I will return"
- To understand the power of this commitment, we must return to the tension inherent in HaShem's words in the dream

(טו) והנה אנכי עמך ושמרתך בכל אשר תלך והשבתיך אל האדמה הזאת כי לא אעזבך עד אשר אם עשיתי את אשר דברתי לך

- Yaakov commits: I will not misunderstand my success in galut...

IV. The Resolution

בראשית פרק לא

(א) וישמע את דברי בני לבן לאמר לקח יעקב את כל אשר לאבינו ומאשר לאבינו עשה את כל הכבוד הזה:

(ב) וירא יעקב את פני לבן והנה איננו עמו כתמול שלשום:

(ג) ויאמר יקוק אל יעקב שוב אל ארץ אבותיך ולמולדתך ואהיה עמך:

(ד) וישלח יעקב ויקרא לרחל וללאה השדה אל צאנו:

(ה) ויאמר להן ראה אנכי את פני אביכן כי איננו אלי כתמל שלשם ואלקי אבי היה עמדי:...

(י) ויהי בעת יחם הצאן ואשא עיני וארא בחלום והנה העתדים העלים על הצאן עקדים נקדים וברדים:

(יא) ויאמר אלי מלאך הקלקים בחלום יעקב ואמר הנני:

(יב) ויאמר שא נא עיניך וראה כל העתדים העלים על הצאן עקדים נקדים וברדים כי ראיתי את כל אשר

לבן עשה לך:

(יג) אנכי הקל בית קל אשר משחת שם מצבה אשר נדרת לי שם נדר עתה קום צא מן הארץ הזאת ושוב

אל ארץ מולדתך:

1 And he heard the words of Lavan's sons, saying: 'Yaakov has taken away all that was our father's; and of that which was our father's has he amassed all this wealth.' **2** And Yaakov beheld Lavan's disposition, and, behold, it was not toward him as before. **3** And Hashem said unto Yaakov: 'Return to the land of your fathers, and to your birthplace; and I will be with you.' **4** And Yaakov sent and called Rachel and Leah to the field to his flock, **5** and he said to them: 'I see your father's countenance, that it is not toward me as before; and the God of my father has been with me...**10** And it once happened at the mating -time of the flock, that I raised my eyes, and saw in a dream, and, behold, the he-goats which leaped upon the flock were streaked, speckled, and grizzled. **11** And an angel of God said to me in the dream: Yaakov; and I said: Here am I. **12** And he said: Lift up now your eyes, and see, all the he-goats which leap upon the flock are streaked, speckled, and grizzled; for I have seen all that Lavan is doing to you. **13** I am the God of Beth-el, where you anointed a pillar, where you made me a vow. Now arise, get thee out from this land, and return to your native land.'

5

OU Parsha Shiur 2020-2021

Shiur 6 Parshat Vayetzei

Rabbi Shmuel Goldin

rgoldin@ahavathtorah.org

6

OU Parsha Shiur 2020-2021

Shiur 6 Parshat Vayetzei

Rabbi Shmuel Goldin

rgoldin@ahavathtorah.org